

УДК 35.072.3

Скриньковський Руслан Миколайович

*кандидат економічних наук, професор
Львівський університет бізнесу та права*

Skrynkovskyu Ruslan

*PhD in Economics, Professor
Lviv University of Business and Law
ORCID: 0000-0002-2180-8055*

Козяр Роман Якович

*кандидат юридичних наук
Управління Служби безпеки України в Рівненській області*

Koziar Roman

*PhD in Law
Office of the Security Service of Ukraine in Rivne region
ORCID: 0000-0001-9669-2758*

Петков Сергій Валерійович

*доктор юридичних наук, професор
Військовий інститут
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Petkov Sergey

*D. Sc. (Law), Professor
Military Institute of
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: 0000-0003-4160-767X*

Хитра Олександра Леонтіївна

доктор юридичних наук, професор

Львівський державний університет внутрішніх справ

Khytra Oleksandra

D. Sc. (Law), Professor

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-3632-5101

Комісаров Олександр Геннадійович

доктор юридичних наук, професор

Київський інститут Національної гвардії України

Komisarov Oleksandr

D. Sc. (Law), Professor

Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine

ORCID: 0000-0002-7865-0447

**ДЕРЖАВНА ОХОРОНА ПОСАДОВИХ ОСІБ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

**STATE PROTECTION OF OFFICIALS IN UKRAINE UNDER
MARTIAL LAW**

Анотація. Відомо, що у перший день повномасштабної російсько-української війни, 24 лютого 2022 року, відповідно до Конституції України і Закону України «Про правовий режим воєнного стану», в умовах воєнного часу Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 введено воєнний стан в Україні. Таке рішення було ухвалено з метою забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з збройною агресією Російської Федерації проти України та на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України. Російська Федерація – це держава-терорист і держава-спонсор

тероризму, яка (спільно з терористичними організаціями, організованими злочинними групами і російською православною церквою) під час повномасштабної війни проти України і в Україні застосовує заборонені засоби і методи ведення воєнних дій, вчиняє тероризм, воєнні злочини, інші міжнародні злочини, здійснює масові вбивства, порушує закони та звичаї війни тощо. Базовий сценарій російського нападу на Україну, 24 лютого 2022 року, включав завдання знищити керівництво держави (вбити Президента України, членів Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України та інших посадових осіб держави) і підготувати місто Київ під контроль російської влади. З огляду на викладене вище, метою статті є сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо державної охорони посадових осіб держави в контексті забезпечення нормального функціонування органів державної влади України та безпеки посадових осіб в умовах воєнного стану, у зв'язку з збройною агресією Російської Федерації проти України. За результатами дослідження з'ясовано, що згідно з законодавством України, в умовах воєнного часу Рада національної безпеки і оборони України, яку очолює Президент України, в межах компетенції і своїх функцій набула право контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнного стану. При цьому одним із головних завдань Управління державної охорони України, згідно з Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», є забезпечення безпеки Президента України, інших посадових осіб держави та членів їхніх сімей в умовах воєнного стану. Сформульовано висновок про те, що за таких обставин та в умовах воєнного часу, з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України та безпеки посадових осіб, рівень забезпечення безпеки посадових осіб держави в умовах воєнного стану повинен бути належним. У зв'язку з цим необхідно до ст. 6 «Забезпечення безпеки посадових осіб» Закону

України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» додати нову частину такого змісту: «В умовах воєнного стану у місяцях постійного і тимчасового перебування забезпечується безпека Керівника Офісу Президента України, членів Ради національної безпеки і оборони України. Після припинення або скасування воєнного стану зазначені посадові особи забезпечуються державною охороною протягом півроку, крім випадків набрання законної сили обвинувальним вироком щодо них».

Ключові слова: *посадові особи держави, Президент України, безпека посадових осіб, правовий режим воєнного стану, збройна агресія, війна Росії проти України, тероризм, міжнародні злочини.*

Summary. *It is known that on the first day of the full-scale Russian-Ukrainian war, February 24, 2022, in accordance with the Constitution of Ukraine and the Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law», in wartime conditions, the Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 No. 64/2022 introduced martial law in Ukraine. This decision was adopted in order to ensure the defense of Ukraine, protect the safety of the population and the interests of the state in connection with the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine and based on the proposal of the National Security and Defense Council of Ukraine. The Russian Federation is a terrorist state and a state sponsor of terrorism, which (together with terrorist organizations, organized criminal groups and the russian orthodox church) during a full-scale war against Ukraine and in Ukraine uses prohibited means and methods of conducting military operations, commits terrorism, military crimes, other international crimes, commits mass murders, violates the laws and customs of war, etc. The basic scenario of the russian attack on Ukraine on February 24, 2022, included the task of destroying the leadership of the state (killing the President of Ukraine, members of the Cabinet of Ministers of*

Ukraine, the Office of the President of Ukraine and other state officials) and preparing the city of Kyiv for the control of the Russian authorities. In view of the above, the purpose of the article is to formulate scientifically based proposals regarding the state protection of state officials in the context of ensuring the normal functioning of the state authorities of Ukraine and the safety of officials in the conditions of martial law, in connection with the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. According to the results of the study, it was found that according to the legislation of Ukraine, in wartime conditions, the Council of National Security and Defense of Ukraine, headed by the President of Ukraine, within the limits of its competence and functions, acquired the right to control the activities of executive authorities in the field of national security and defense in conditions of martial law. At the same time, one of the main tasks of the Office of State Security of Ukraine, according to the Law of Ukraine «On State Protection of State Authorities of Ukraine and Officials», is to ensure the safety of the President of Ukraine, other state officials and members of their families under martial law. The conclusion was formulated that under such circumstances and in wartime conditions, in order to ensure the normal functioning of the state authorities of Ukraine and the safety of officials, the level of ensuring the safety of state officials in the conditions of martial law should be adequate. In this regard, it is necessary to Art. 6 «Ensuring the safety of officials» of the Law of Ukraine «On State Protection of State Authorities of Ukraine and Officials» to add a new part with the following content: «In conditions of martial law, the safety of the Head of the Office of the President of Ukraine, members of the National Security Council and defense of Ukraine. After the suspension or abolition of martial law, the said officials are provided with state protection for six months, except in cases where a conviction against them becomes legally binding».

Key words: state officials, President of Ukraine, security of officials, legal regime of martial law, armed aggression, Russia's war against Ukraine,

terrorism, international crimes.

Постановка проблеми. Відомо, що у перший день повномасштабної російсько-української війни, 24 лютого 2022 року, у зв'язку з збройною агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України (далі – РНБОУ) й відповідно до законодавства України (п. 20 ч. 1 ст. 106 Конституції України [1], Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2]), Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 [3] в умовах воєнного часу було введено воєнний стан на території України [4].

Нагадаємо, що відповідно до ст. 4 Закону України «Про оборону України» [5], воєнний час – це період перебування держави у стані війни з іншою державою, який починається з фактичного початку воєнних дій і закінчується у день і час припинення стану війни. У воєнний час в державі вводиться воєнний стан. «Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень» (ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. № 389-VIII, із змінами) [2].

Аналізуючи війни в історії, однією з особливостей цієї злочинної повномасштабної російської війни проти України (з моменту фактичного

початку воєнних дій) є те, що фактичне її ведення відбувається без оголошення та із залученням території Республіки Білорусь. В контексті цього доцільно підтримати думку заступника Міністра оборони України Г. Маляр [6], беручи до уваги Статут Організації Об'єднаних Націй та Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН 3314 (XXIX) «Визначення агресії» від 14 грудня 1974 року [7], що: факт окупації українського Криму та міста Севастополя Російською Федерацією (з 20 лютого 2014 року, відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. № 1207-VII із змінами) – це вже є агресією, міжнародний злочин; війна визначається не її оголошенням, а самим фактом (тобто – війною по факту); Республіка Білорусь є співучасником злочинної російської війни проти України через надання своєї території російським окупаційним військам для нападу на Україну, оскільки згідно з ст. 3 (пункт «f») цієї Резолюції [7] такі дії білоруської влади можна розцінювати і кваліфікувати як агресію (злочин агресії). Усі винні й причетні до злочинної російської війни, міжнародних злочинів проти України і в Україні мають понести відповідальність і бути покарані.

За таких обставин, в умовах воєнного стану, з дня фактичного початку збройної агресії Російської Федерації проти України й відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 [3], військове командування й органи військового управління України, включаючи, зокрема, Управління державної охорони України (далі – УДО України), разом із Міністерством внутрішніх справ України, іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування мають невідкладно забезпечити та вжити всі відповідні, належні заходи, які є необхідними і важливими для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави, а також для посилення і зміцнення обороноздатності України [2; 3; 5]. Також на підставі пропозиції РНБОУ, відповідно до ч. 2

ст. 102, пп. 1, 17, 20 ч. 1 ст. 106 Конституції України [1], у зв'язку з збройною агресією Росії проти України та з метою забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави, підтримання бойової і мобілізаційної готовності, боєздатності Збройних Сил України (далі – ЗСУ), інших сил безпеки і оборони, Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 65/2022 [8] з 24 лютого 2022 року оголошено загальну мобілізацію у всіх областях України та у місті Києві [9], відповідно до мобілізаційних планів і завдань, плану оборони тощо.

При цьому, відповідно до ст. 107 Конституції України [1], Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» [10] Рада національної безпеки і оборони України, яку очолює Президент України, з 24 лютого 2022 року, в межах компетенції і своїх функцій, набула право контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнного стану. Функції, компетенція, склад і структура, порядок функціонування та особливості діяльності РНБОУ визначаються Законом України «Про Раду національної безпеки і оборони України» [10]. РНБОУ є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України [1; 10; 11].

Водночас одним із головних завдань та сферою відповідальності УДО України в умовах воєнного стану є забезпечення безпеки Президента України, вищих посадових осіб держави і членів їхніх сімей, а також охорона глав іноземних держав, парламентів та урядів і членів їхніх сімей, керівників міжнародних організацій, міністрів закордонних справ, які перебувають в Україні або перебувають на території держави, включаючи забезпечення безпеки інших посадових осіб в Україні, у разі наявності загрози життю або здоров'ю, за рішенням Президента України [12; 13]. УДО України було створено 15 січня 1992 року і до 08.06.1992 р. мало назву – Управління охорони вищих посадових осіб [14]. Згідно ст. 11 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України

та посадових осіб» [12], прийнятого 04 березня 1998 року, УДО України є державним правоохоронним органом спеціального призначення у структурі державних органів, який підпорядкований Президентові України та підконтрольний Верховній Раді України (далі – ВРУ). УДО України бере участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також виконує спеціальні завдання в умовах воєнного стану [12–14], у взаємодії з іншими органами, які входять до складу сил безпеки і оборони, відповідно до Конституції [1] та законів України за функціональним призначенням, виходячи із аспектів та механізму забезпечення безпеки і оборони, у сфері національної безпеки, захисту національних інтересів тощо.

Тут варто також нагадати, що терор і обман – це імперська традиція Російської Федерації, а війна і тероризм Росії проти України – це злочинні дії російської влади, її представників, військових як терористів та воєнні злочини, злочини проти людяності, інші міжнародні злочини Російської Федерації під час війни проти України і в Україні [15–20]. Поряд з тим, Російська Федерація – це держава-терорист (через злочини проти України і в Україні) і держава-спонсор тероризму (через дії в Грузії, Україні, Сирії, Чечні тощо) [16–20], однією з цілей політичного режиму якої є геноцид Українського народу, а «політичний режим Російської Федерації є нацистським за своєю суттю і практикою та ідеологічно наслідує націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарний режим» [20]. Все це необхідно врахувати у системі поглядів та дій щодо розвитку сектору національної безпеки і оборони держави, у сфері державної охорони органів державної влади України та посадових осіб тощо.

У контексті вищезазначеного з'ясовано, що у зв'язку з збройною агресією Російської Федерації проти України актуальною та важливою проблемою є сучасні виклики і забезпечення безпеки посадових осіб держави в умовах воєнного стану, під час війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні немає жодних

дискусій серед науковців, військових і правників щодо того, що у часи злочинної війни Росії проти України наука, її досягнення також стають своєрідною зброєю. Звідси очевидно, що сучасна стратегія безпеки і оборони України, враховуючи основну думку Б. Данилишина у статті «Наука і війна: чи може наука сприяти перемозі?» [21], повинна включати в себе не тільки практичний досвід у цьому напрямі, а й всі досягнення науки [19; 21; 22], в т.ч. у сфері державної охорони органів державної влади України та посадових осіб в умовах війни, воєнного стану.

При цьому нагадаємо, що «державна охорона органів державної влади України та посадових осіб – це система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів» (ст. 1 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб») [12].

З огляду на це, за результатами огляду і аналізу літератури [23–34], виходячи із постановки проблеми і важливості питання, рекомендуємо звернути особливу увагу на наукові праці військових і правників, які стосуються, зокрема, таких аспектів, як: актуальні питання національної безпеки і оборони України – В. Залужний, С. Шаптала [28], С. Полторак [29]; правове регулювання державної охорони органів влади та посадових осіб – О. Ткаченко [30], І. Мусієнко [27]; особливості діяльності, взаємодії УДО України з іншими органами, які входять до складу сил безпеки і оборони України – В. Гелетей [25; 31], Д. Павлов, О. Расевич [26]; правові засади, особливості і вдосконалення організації підготовки кадрів УДО України – В. Штучний [32]; перелік посадових осіб, щодо яких може здійснюватися державна охорона в умовах воєнного стану – М. Микитюк [14], В. Рудей [33] та інші.

Визнаючи теоретичну і практичну цінність вищезгаданих наукових праць за проблемою, доцільно відмітити, що сьогодні недостатньо уваги приділено питанням державної охорони посадових осіб в Україні з урахуванням умов воєнного часу.

Мета статті. Метою статті є сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо державної охорони посадових осіб держави в контексті забезпечення нормального функціонування органів державної влади України та безпеки посадових осіб в умовах воєнного стану, у зв'язку з збройною агресією Російської Федерації проти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виходячи із результатів аналізу конституційних засад політики у сфері оборони і національної безпеки України та питань забезпечення безпеки і проведення оборонної політики [34], відповідно до ст. 5 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [12] Президентіві України забезпечується безпека шляхом здійснення державної охорони. І це зрозуміло, тому цей аспект не потребує жодних додаткових пояснень, уточнень чи обговорення. Водночас тут необхідно зазначити, що в умовах воєнного часу безпеку Президента України й членів його сім'ї в місцях його постійного і тимчасового перебування потрібно суттєво посилити і покращити не тільки шляхом здійснення державної охорони, а й іншими способами. Це питання стосується компетенції і завдань УДО України, інших фахівців у цій сфері.

Поряд з тим, відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [12], у місцях постійного і тимчасового перебування, на постійній основі забезпечується безпека таких посадових осіб держави, а саме: Голови ВРУ, його першого заступника й заступника, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Голови Конституційного Суду України, Голови Верховного Суду, Міністра закордонних справ України, Міністра оборони

України та Генерального прокурора. Водночас згідно з ст. 7 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [12] державна охорона у разі наявності загрози життю або здоров'ю може здійснюватися також щодо інших посадових осіб держави (наприклад, членів Кабінету Міністрів України, народних депутатів України, Голови Національного банку України, суддів Конституційного Суду України або Верховного Суду і т.д.) за рішенням Президента України, прийнятим за поданням посадових осіб, уповноважених виступати від імені відповідних державних органів, або за поданням начальника УДО України [12].

З огляду на вищевикладене, враховуючи при цьому думку фахівців за проблемою, необхідно зазначити, що у зв'язку з широкомасштабною збройною агресією Російської Федерації проти України та з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України та безпеки посадових осіб в умовах воєнного стану доцільно розширити перелік посадових осіб держави, яким необхідно забезпечити безпеку на постійній основі у період дії воєнного стану шляхом здійснення державної охорони.

Це, перш за все, обумовлено обставинами, що склались, а також у зв'язку з тим, що Російська Федерація є державою-терористом і державою-спонсором тероризму, яка під час повномасштабної війни проти України і в Україні застосовує заборонені засоби і методи ведення воєнних дій, вчиняє тероризм, воєнні злочини, інші міжнародні злочини, здійснює масові вбивства, порушує закони і звичаї ведення війни тощо. Водночас варто врахувати і підтримати думку Міністра закордонних справ України Д. Кулеби [18; 35] про те, що «...це війна Росії, а не тільки Путіна. Не Путін, а справжні російські солдати приїжджають із Росії, щоб вбивати, мучити і руйнувати. Росіяни переважною більшістю підтримують війну, вітають ракетні удари по українських містах та вбивства українців ...»

[35]. Крім цього, російська влада у війні проти України використовує міжнародну злочинну та терористичну організацію, відомою під назвою «Приватна військова компанія (ПВК) Вагнера», а також інші воєнізовані злочинні формування чеченського терориста Р. Кадирова, які здійснюють систематичні тяжкі злочини агресії в Україні – вбивства та катування мирного населення України, включаючи малолітніх дітей та жінок, цілеспрямоване бомбардування житлових будинків та інших цивільних об'єктів тощо. Всі ці злочини Російської Федерації (спільно з російськими організованими злочинними групами, міжнародними злочинними і терористичними організаціями, угрупованнями), включаючи акти російського ядерного тероризму, під час війни проти України і всього Українського народу, є цілеспрямованими, широкомасштабними й продуманими, планувалися Росією заздалегідь, а також здійснюються за підтримкою і закликами російської православної церкви щодо вбивств українських дітей і жінок [35–40]. У контексті цього також необхідно звернути увагу на повідомлення Головного управління розвідки Міністерства оборони України у ЗМІ про те, що терористичні організації, «воєнізовані формування глави Чечні Рамзана Кадирова і керівника приватної військової компанії «Вагнер» Євгена Пригожина створювалися для придушення антиурядових виступів у Росії, але згодом їх застосували у війні проти України» [41]. І насамкінець, здійснюючи фінансування тероризму, забезпечуючи при цьому відповідну підготовку терористів і злочинців, їх технічне оснащення з боку Російської Федерації, «Кремль визнав, що президент Росії Володимир Путін помилував засуджених, завербованих «Групою Вагнера» для участі у війні проти України. Про це заявив прес-секретар Путіна Дмитро Песков в коментарі для ЗМІ, пише Financial Times» [42]. А зізнання завербованого А. Улдарова [36], одного з бійців ПВК «Вагнер», про вбивство 400 мирних людей, серед яких 40 українських дітей, у підвалі міста Бахмут, не потребує коментарів. Україна

продовжує вивчати та документувати й інші воєнні злочини росіян [38].

У контексті дослідження тероризму і війни Росії та аналізу мотивації російських злочинів проти України, на особливу увагу заслуговує стаття «Володимир Путін – найнебезпечніший дурень у світі» (авторський погляд Т. Фрідмана) [43], яка була опублікована 09 травня 2023 року в провідній американській газеті «The New York Times».

З'ясовано, що розширення переліку посадових осіб держави, яким має надаватися державна охорона в умовах воєнного стану, здійснюється на основі аналізу і оцінки повноважень або діяльності цих посадових осіб в Україні, з урахуванням умов воєнного часу.

Тут доцільно нагадати, що не випадковим є той факт, коли «18 січня, у Броварах розбився гвинтокрил Держслужби з надзвичайних ситуацій. Внаслідок авіакатастрофи загинуло керівництво Міністерства внутрішніх справ – очільник відомства Денис Монастирський, його перший заступник та державний секретар» (м. Київ, 18.01.2023 р.) [44]. Водночас нагадаємо, що базовий сценарій російського нападу на Україну, 24 лютого 2022 року, включав також завдання для бійців ПВК «Вагнер» знищити керівництво держави – вбити Президента України, членів Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України та інших посадових осіб держави і підготувати місто Київ під контроль російської влади [45; 46].

Сьогодні погрози, злочинні дії і вбивства з боку Російської Федерації та її представників є відомими, зокрема у ЗМІ, і не є новизною, а цифри про воєнні злочини росіян в Україні просто зашкалюють. Так, станом на 19 квітня 2023 року, «Офіс генерального прокурора України зареєстрував близько 80 тисяч випадків потенційних воєнних злочинів, скоєних російськими військовими від початку повномасштабного вторгнення» [38].

За таких обставин та в умовах воєнного часу очевидно, що рівень забезпечення безпеки Керівника Офісу Президента України, зважаючи на покладені на нього завдання [47], і членів Ради національної безпеки і

оборони України, з урахуванням функцій та компетенції РНБОУ в умовах воєнного стану [10], повинен бути належним. Водночас тут слід зазначити, що відповідно до ст. 6 Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» [10] персональний склад РНБОУ формує Президент України. До складу РНБОУ за посадою входять Прем'єр-міністр України, Голова Служби безпеки України, Міністр закордонних справ України, Міністр оборони України, Міністр внутрішніх справ України, а також керівники (посадові особи) інших центральних органів виконавчої влади або інші особи, визначені Президентом України [10].

У зв'язку з цим пропонуємо внести зміни до ст. 6 «Забезпечення безпеки посадових осіб» Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [12] і викласти в такій редакції:

«У місцях постійного і тимчасового перебування забезпечується безпека:

- Голови Верховної Ради України;
- Прем'єр-міністра України;
- Голови Конституційного Суду України;
- Голови Верховного Суду;
- Першого заступника Голови Верховної Ради України;
- Першого віце-прем'єр-міністра України;
- Міністра закордонних справ України;
- Генерального прокурора;
- Міністра оборони України;
- заступника Голови Верховної Ради України.

Протягом строку повноважень зазначених у цій статті посадових осіб також забезпечується безпека членів їхніх сімей, які проживають разом з ними або супроводжують їх.

Після припинення повноважень зазначені посадові особи

забезпечуються державною охороною протягом одного року, крім випадків набрання законної сили обвинувальним вироком щодо них.

В умовах воєнного стану у місцях постійного і тимчасового перебування забезпечується безпека Керівника Офісу Президента України, членів Ради національної безпеки і оборони України. Після припинення або скасування воєнного стану зазначені посадові особи забезпечуються державною охороною протягом півроку, крім випадків набрання законної сили обвинувальним вироком щодо них».

Висновки. У перший день повномасштабної російсько-української війни, 24 лютого 2022 року, відповідно до Конституції України і Закону України «Про правовий режим воєнного стану», в умовах воєнного часу Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 введено воєнний стан в Україні. Таке рішення було ухвалено з метою забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з збройною агресією Російської Федерації проти України та на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України.

З дня збройної російської агресії проти України, відповідно до ст. 107 Конституції України, Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» Рада національної безпеки і оборони України, яку очолює Президент України, в межах компетенції і своїх функцій набула право контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнного стану. Водночас одним із головних завдань Управління державної охорони України, згідно з Законом України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», є забезпечення безпеки Президента України, інших посадових осіб держави та членів їхніх сімей в умовах воєнного стану.

Російська Федерація – це держава-терорист і держава-спонсор тероризму, яка (спільно з терористичними організаціями, організованими

злочинними групами і російською православною церквою) під час повномасштабної війни проти України і в Україні застосовує заборонені засоби і методи ведення воєнних дій, вчиняє тероризм, воєнні злочини, інші міжнародні злочини, здійснює масові вбивства, порушує закони та звичаї війни тощо. Базовий сценарій російського нападу на Україну, 24 лютого 2022 року, включав завдання знищити керівництво держави (вбити Президента України, членів Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України та інших посадових осіб держави) і підготувати місто Київ під контроль російської влади.

За таких обставин та в умовах воєнного часу, з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України та безпеки посадових осіб, рівень забезпечення безпеки посадових осіб держави в умовах воєнного стану повинен бути належним. У зв'язку з цим необхідно до ст. 6 «Забезпечення безпеки посадових осіб» Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» додати нову частину такого змісту: «В умовах воєнного стану у місцях постійного і тимчасового перебування забезпечується безпека Керівника Офісу Президента України, членів Ради національної безпеки і оборони України. Після припинення або скасування воєнного стану зазначені посадові особи забезпечуються державною охороною протягом півроку, крім випадків набрання законної сили обвинувальним вироком щодо них».

Література

1. *Конституція України*: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
2. *Про правовий режим воєнного стану*: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII (із змінами і доповненнями). URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
3. *Про введення воєнного стану в Україні*: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
 4. *Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»*: Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
 5. *Про оборону України*: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
 6. Поняття «неоголошена або невизнана війна» – це феєсбешний наратив – Ганна Маляр // *Матеріали офіційного веб-сайту Міністерства оборони України*. 20.03.2022. URL: <https://www.mil.gov.ua/news/2022/03/20/ponyattya-neogoloshena-abo-neviznana-vijna-cze-feesbeshnij-narativ-%E2%80%93-ganna-malyar/> (дата доступу: 14.05.2023).
 7. *Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 3314 (XXIX) «Визначення агресії» від 14 грудня 1974 року*. URL: https://crimeofaggression.info/documents/6/General_Assembly_%20Resolution_%203314.pdf (дата доступу: 14.05.2023).
 8. *Про загальну мобілізацію*: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 65/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65/2022#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
 9. *Про затвердження Указу Президента України «Про загальну мобілізацію»*: Закон України від 03.03.2022 р. № 2105-IX. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2105-20#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
10. *Про Раду національної безпеки і оборони України*: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
 11. Скриньковський Р. М., Серета В. В., Ковалів М. В., Гарасим П. С. Системність законодавства України у сфері національної безпеки // *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2023. № 4. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-4-8807>
 12. *Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб*: Закон України від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
 13. Микитюк М. А., Павлов Д. М., Павлюк О. О., Радзієвський Р. М., Сопільник Л. І., Удовик М. С. *Державна охорона в Україні в умовах правового режиму воєнного стану* / За заг. ред. М. А. Микитюка. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 416 с.
 14. Микитюк М. А. *Державна охорона в Україні: адміністративно-правове регулювання*: монографія. Львів. Видавництво Львівської політехніки. 2018. 472 с.
 15. «РІК» – документальний проєкт Дмитра Комарова: 1 та 2 частини. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F7-dJrCME08> (дата доступу: 14.05.2023).
 16. Ковалів М. В., Скриньковський Р. М., Єсімов С. С., Козяр Р. Я., Гудима В. В. Охоронна функція Української держави в умовах європейської інтеграції // *Електронне наукове видання «Публічне*

- адміністрування та національна безпека». 2023. № 3. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-3-8695>
17. Скриньковський Р. М., Цюх С. І., Процевят О. С., Тиркало Ю. Є., Горбонос Ф. В. Тенденції і проблеми у сфері будівництва України в умовах війни // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. № 7(63). С. 63–71. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-7-8146>
18. Скриньковський Р. М., Горбонос Ф. В., Цюх С. І., Хмиз М. В., Процевят О. С., Князь С. В. Тенденції і питання продовольчої безпеки України в умовах війни // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2022. № 8(64). С. 38–48. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-8-8196>
19. Скриньковський Р. М., Мазур Ю. М., Козяр Р. Я., Петков С. В., Чистоклетов Л. Г. Особливості роботи судів України в умовах воєнного стану // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2023. № 4. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-4-8832>
20. *Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну: Закон України від 22.05.2022 р. № 2265-IX (із змінами і доповненнями)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text> (дата доступу: 14.05.2023).
21. Данилишин Б. Наука і війна: чи може наука сприяти перемозі? // *Матеріали інтернет-сайту LB.UA*. 01.06.2020. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/458814_nauka_i_viyna_chi_mozhe_nauka_spriyati.html (дата доступу: 14.05.2023).
22. Відкрите звернення науковців України та діаспори // *Світогляд*. 2023.

- № 1(99). С. 22–23. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2023-18-1/svit-1-2023-zvernennya-09.pdf> (дата доступу: 14.05.2023).
23. Микитюк М., Скриньковський Р., Скоромний Я. Особливості взаємодії Управління державної охорони України з іншими органами державної влади // *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2021. № 1. doi: <https://doi.org/10.25313/2524-2695-2021-1-1>
24. Микитюк М. А., Скриньковський Р. М. Щодо взаємодії управління державної охорони України з представниками засобів масової інформації // *Реформування національної безпеки: історія, сучасність, перспективи*: Матеріали III підсумкової науково-практичної конференції (16.05.2019 р.). Київ: Інститут УДО КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. С. 133–135.
25. Гелетей В. В. До питання про правоохоронні органи спеціального призначення (на прикладі Управління державної охорони України) // *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 18. С. 187–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2019_18_26 (дата доступу: 14.05.2023).
26. Павлов Д. М., Расевич О. С. Організаційно-правові засади підвищення ефективності взаємодії Управління державної охорони України з іншими органами, які входять до складу сил безпеки і оборони України // *Честь і закон*. 2021. № 1(76). С. 79–86. doi: <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2021/1/76/229664>
27. Мусієнко І. І. Правове регулювання державної охорони органів влади та посадових осіб (закордонний досвід) // *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 1. С. 3–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2013_1_3 (дата доступу: 14.05.2023).
28. Залужний В. Ф., Шаптала С. О. Реформування воєнної організації

- держави: трансформація завдань і функцій Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України // *Наука і оборона*. 2021. № 4. doi: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2021-17-4-4-12>
29. Полторак С. Т. Головне завдання – підвищення обороноздатності держави // *Наука і оборона*. 2015. № 2. С. 3–8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauio_2015_2_3 (дата доступу: 14.05.2023).
30. Ткаченко О. О. *Адміністративно-правове регулювання діяльності Управління державної охорони України*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національний авіаційний університет. Київ, 2013. 20 с.
31. Гелетей В. В. Концептуальні аспекти взаємодії у контексті діяльності управління Державної охорони України // *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки*. 2018. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2018_4_4 (дата доступу: 14.05.2023).
32. Штучний В. В. *Адміністративно-правові засади підготовки кадрів Управління державної охорони України*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2015. 20 с.
33. Рудей В. С. Державна охорона посадових осіб в умовах воєнного стану // *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)*: у 2 т.: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17.06.2022 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 209–211.
34. *Нормативно-правова база у галузі безпеки і оборони України. Видання друге, доповнене* / Загальна редакція: А. Гриценко, М. Кожієл, А.

- Єрмолаєв, Ф. Флурі. Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння. Київ, 2012. 820 с.
35. Житнюк О. Кулеба відповів Шольцу на «війну Путіна»: Вбивати їдуть солдати РФ, більшість росіян – за // *Матеріали Інформаційного агентства «ЛІГАБізнесІнформ» (ресурс порталу ЛІГА.net)*. 11.08.2022. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/kuleba-otvetil-sholtsu-na-voynu-putina-ubivat-edut-soldaty-rf-bolshinstvo-rossiyan-za> (дата доступу: 14.05.2023).
36. Печенюк А. «Дітей вбивав, шкода дітей»: зек з ПВК «Вагнера» на відео зізнався у вбивстві 400 людей у підвалі Бахмута // *Матеріали Інформаційного агентства «УНІАН» (Українського Незалежного Інформаційного Агентства Новин)*. 17.04.2023. URL: <https://www.unian.ua/war/alzamat-uldarov-zek-z-pvk-vagnera-na-video-ziznavsya-u-vbivstvi-400-lyudey-u-pidvali-bahmuta-12222366.html> (дата доступу: 14.05.2023).
37. Викрадення, тортури, вбивства. Чим відомі в Чечні «кадирівці», які воюють в Україні? // *Матеріали інтернет–видання «Радіо Свобода»*. 17.04.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-viyna-rosiya-kadyrivtsi/31805418.html> (дата доступу: 14.05.2023).
38. ОГП зареєстрував близько 80 тисяч потенційних воєнних злочинів – генпрокурор Костін // *Матеріали інтернет–видання «Радіо Свобода»*. 19.04.2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ogp-80-tysyach-potencijnyh-vojennyh-zlochyniv/32370975.html> (дата доступу: 14.05.2023).
39. Бредіхіна Г. Як демократичний світ може зупинити ядерний тероризм Росії // *Матеріали Інформаційного агентства «УНІАН» (Українського Незалежного Інформаційного Агентства Новин)*. 31.01.2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/yak-demokraticznyy-svit-mozhe-zupiniti-yaderniy-terrorizm-rosiji-dumka->

- 12128586.html (дата доступу: 14.05.2023).
40. Денькович Я. «Слуги сатани»: російський священник приїхав до окупантів і закликав вбивати дітей та жінок // *Матеріали загальноукраїнського сайту новин «ТСН.ua» (Телевізійної служби новин, що виходить на телеканалі «1+1»)*. 08.02.2023. URL: <https://tsn.ua/ato/slugi-satani-rosiyskiy-svyaschennik-priyihav-do-okupantiv-i-zaklikav-vbivati-ditey-ta-zhinok-video-2260510.html> (дата доступу: 14.05.2023).
41. «Армії» Кадирова і «кухара Путіна» створювалися для придушення повстань у РФ – ГУР // *Матеріали інтернет-видання «Українська правда»*. 15.11.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/11/15/7376446/> (дата доступу: 14.05.2023).
42. Кобзар Ю. Кремль визнав, що Путін особисто помилував завербованих «Вагнером» зеків // *Матеріали Інформаційного агентства «УНІАН» (Українського Незалежного Інформаційного Агентства Новин)*. 27.01.2023. URL: <https://www.unian.ua/russianworld/putin-osobisto-pomiluvav-uv-yaznenih-dlya-verbuvannya-vagnerom-pyeskov-12124416.html> (дата доступу: 14.05.2023).
43. Friedman T. L. Vladimir Putin Is the World's Most Dangerous Fool // *The New York Times*. 09.05.2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/05/09/opinion/putin-ukraine-war.html> (дата доступу: 14.05.2023).
44. В авіакатастрофі гвинтокрила у Броварах загинув глава МВС Денис Монастирський // *Матеріали газети «Kyiv Post» в Інтернет-варіанті*. 18.01.2023. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/11247> (дата доступу: 14.05.2023).
45. Базовий сценарій російського нападу на Україну – зайти в Київ та

- знищити керівництво держави – Михайло Подоляк // *Матеріали офіційного інтернет-представництва Президента України*. 25.02.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/bazovij-scenarij-rosijskogo-naradu-na-ukrayinu-zajti-v-kiyiv-73157> (дата доступу: 14.05.2023).
46. Лепеха Я. Вагнерівці, що потрапили до Києва, мали вбити Зеленського та увесь уряд України – Times // *Матеріали веб-сайту «Суспільні Новини» АТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України»*. 28.02.2022. URL: <https://suspilne.media/212057-vagnerivci-sopotrapili-do-kieva-mali-vbiti-zelenskogo-ta-uves-urad-ukraini-times/> (дата доступу: 14.05.2023).
47. *Про Положення про Офіс Президента України*: Указ Президента України від 25.06.2019 р. № 436/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text> (дата доступу: 14.05.2023).

References

1. *Konstytutsiia Ukrainy*: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (date of access: 14.05.2023).
2. *Pro pravovyi rezhyt voiennoho stanu*: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (date of access: 14.05.2023).
3. *Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini*: Ukaz Prezydenta Ukrainy від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (date of access: 14.05.2023).

4. *Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy «Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini»*: Zakon Ukrainy vid 24.02.2022 r. № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (date of access: 14.05.2023).
5. *Pro oboronu Ukrainy*: Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 r. № 1932-XII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (date of access: 14.05.2023).
6. Poniattia «neholoshena abo nevyznana viina» – tse feesbeshnyi naratyv – Hanna Maliar // *Materialy ofitsiinoho veb-saitu Ministerstva oborony Ukrainy*. 20.03.2022. URL: <https://www.mil.gov.ua/news/2022/03/20/ponyattya-neogoloshena-abo-neviznana-vijna-cze-feesbeshnij-narativ-%E2%80%93-ganna-malyar/> (date of access: 14.05.2023).
7. *Rezoliutsiia Heneralnoi Asamblei OON 3314 (XXIX) «Vyznachennia ahresii» vid 14 hrudnia 1974 roku*. URL: https://crimeofaggression.info/documents/6/General_Assembly_%20Resolution_%203314.pdf (date of access: 14.05.2023).
8. *Pro zahalnu mobilizatsiiu*: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022 r. № 65/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65/2022#Text> (date of access: 14.05.2023).
9. *Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy «Pro zahalnu mobilizatsiiu»*: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 r. № 2105-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2105-20#Text> (date of access: 14.05.2023).
10. *Pro Radu natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy*: Zakon Ukrainy vid 05.03.1998 r. № 183/98-BP (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-Bp#Text> (date of access: 14.05.2023).

11. Skrynkovskyy R. M., Sereda V. V., Kovaliv M. V., Harasym P. S. Systemnist zakonodavstva Ukrainy u sferi natsionalnoi bezpeky // *Elektronne naukowe vydannia «Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka»*. 2023. № 4. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-4-8807>
12. *Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib*: Zakon Ukrainy vid 04.03.1998 r. № 160/98-BP (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-bp#Text> (date of access: 14.05.2023).
13. Mykytiuk M. A., Pavlov D. M., Pavliuk O. O., Radziievskiy R. M., Sopilnyk L. I., Udovyk M. S. *Derzhavna okhorona v Ukraini v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu / Za zah. red. M. A. Mykytiuka*. Kyiv. VD «Profesional», 2023. 416 s.
14. Mykytiuk M. A. *Derzhavna okhorona v Ukraini: administratyvno-pravove rehuliuвання*: monohrafiia. Lviv. Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. 2018. 472 s.
15. «RIK» – *dokumentalniy proiekt Dmytra Komarova*: 1 ta 2 chastyny. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F7-dJrCME08> (date of access: 14.05.2023).
16. Kovaliv M. V., Skrynkovskyy R. M., Yesimov S. S., Koziar R. Ya., Hudyma V. V. Okhoronna funktsiia Ukrainskoi derzhavy v umovakh yevropeiskoi intehratsii // *Elektronne naukowe vydannia «Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka»*. 2023. № 3. doi: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-3-8695>
17. Skrynkovskyy R. M., Tsyuh S. I., Protseviat O. S., Tyrkalo Y. Y., Horbonos F. V. Tendentsii i problemy u sferi budivnytstva Ukrainy v umovakh viiny // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriya: «Ekonomichni nauky»*. 2022. № 7(63). S. 63–71. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-7-8146>

18. Skrynkovskyy R. M., Horbonos F. V., Tsyuh S. I., Khmyz M. V., Protseviat O. S., Kniaz S. V. Tendentsii i pytannia prodovolchoi bezpeky Ukrainy v umovakh viiny // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky»*. 2022. № 8(64). S. 38–48. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-8-8196>
19. Skrynkovskyy R. M., Mazur Y. M., Koziar R. Y., Petkov S. V., Chystokletov L. H. Osoblyvosti roboty sudiv Ukrainy v umovakh voiennoho stanu // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2023. № 4. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-4-8832>
20. *Pro zaboronu propahandy rosiiskoho natsytskoho totalitarnoho rezhymu, zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii yak derzhavy-terorysta proty Ukrainy, symboliky voiennoho vtorhnennia rosiiskoho natsytskoho totalitarnoho rezhymu v Ukrainu: Zakon Ukrainy vid 22.05.2022 r. № 2265-IX (iz zminamy i dopovnenniamy)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text> (date of access: 14.05.2023).
21. Danylyshyn B. Nauka i viina: chy mozhe nauka spriyaty peremozi? // *Materialy internet-saitu LB.UA*. 01.06.2020. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/458814_nauka_i_viina_chi_mozhe_nauka_spriyati.html (date of access: 14.05.2023).
22. Vidkryte zvernennia naukovtsiv Ukrainy ta diaspory // *Svitohliad*. 2023. № 1(99). S. 22–23. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2023-18-1/svit-1-2023-zvernennya-09.pdf> (date of access: 14.05.2023).
23. Mykytiuk M., Skrynkovskyy R., Skoromnyy Y. Osoblyvosti vzaiemodii Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy z inshymy orhanamy derzhavnoi vlady // *Nauka onlain: Mizhnarodnyi elektronnyi naukovyi zhurnal*. 2021. № 1. doi: <https://doi.org/10.25313/2524-2695-2021-1-1>

24. Mykytiuk M. A., Skrynkovskyy R. M. Shchodo vzaiemodii upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy z predstavnykamy zasobiv masovoi informatsii // *Reformuvannia natsionalnoi bezpeky: istoriia, suchasnist, perspektyvy: Materialy III pidsumkovoї naukovo-praktychnoi konferentsii* (16.05.2019 r.). Kyiv: Instytut UDO KNU imeni Tarasa Shevchenka, 2019. S. 133–135.
25. Heletei V. V. Do pytannia pro pravookhoronni orhany spetsialnoho pryznachennia (na prykladi Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy) // *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2019. № 18. S. 187–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2019_18_26 (date of access: 14.05.2023).
26. Pavlov D. M., Rasevych O. S. Orhanizatsiino-pravovi zasady pidvyshchennia efektyvnosti vzaiemodii Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy z inshymy orhanamy, yaki vkhodiat do skladu syl bezpeky i oborony Ukrainy // *Chest i zakon*. 2021. № 1(76). S. 79–86. doi: <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2021/1/76/229664>
27. Musiienko I. I. Pravove rehuliuвання derzhavnoi okhorony orhaniv vlady ta posadovykh osib (zakordonnyi dosvid) // *Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys*. 2013. № 1. S. 3–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2013_1_3 (date of access: 14.05.2023).
28. Zaluzhnyi V. F., Shaptala S. O. Reformuvannia voiennoi orhanizatsii derzhavy: transformatsiia zavdan i funktsii Ministerstva oborony Ukrainy ta Heneralnoho shtabu Zbroinykh Syl Ukrainy // *Nauka i oborona*. 2021. № 4. doi: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2021-17-4-4-12>
29. Poltorak S. T. Holovne zavdannia – pidvyshchennia oboronzdatnosti derzhavy // *Nauka i oborona*. 2015. № 2. S. 3–8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauio_2015_2_3 (date of access: 14.05.2023).
30. Tkachenko O. O. *Administratyvno-pravove rehuliuвання diialnosti Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. yuryd.*

- nauk: 12.00.07 / Natsionalnyi aviatsiinyi universytet. Kyiv, 2013. 20 s.
31. Heletei V. V. Kontseptualni aspekty vzaiemodii u konteksti diialnosti upravlinnia Derzhavnoi okhorony Ukrainy // *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Yurydychni nauky*. 2018. Vyp. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2018_4_4 (date of access: 14.05.2023).
 32. Shtuchnyi V. V. *Administratyvno-pravovi zasady pidhotovky kadriv Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav*. Kyiv, 2015. 20 s.
 33. Rudei V. S. Derzhavna okhorona posadovykh osib v umovakh voiennoho stanu // *Yevropeiskyi vybir Ukrainy, rozvytok nauky ta natsionalna bezpeka v realiiakh masshtabnoi viiskovoi ahresii ta hlobalnykh vyklykiv KhKhI stolittia» (do 25-richchia Natsionalnoho universytetu «Odeska yurydychna akademiia» ta 175-richchia Odeskoi shkoly prava): u 2 t.: Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Odesa, 17.06.2022 r.) / za zah. red. S. V. Kivalova. Odesa : Vydavnychiy dim «Helvetyka», 2022. T. 2. S. 209–211.*
 34. *Normatyvno-pravova baza u haluzi bezpeky i oborony Ukrainy. Vydannia druhe, dopovnene / Zahalna redaktsiia: A. Hrytsenko, M. Kozhiiel, A. Yermolaiev, F. Fluri. Tsentr doslidzhen armii, konversii ta rozzbroiennia. Kyiv, 2012. 820 s.*
 35. Zhytniuk O. Kuleba vidpoviv Sholtsu na «viinu Putina»: Vbyvaty yidut soldaty RF, bilshist rosiian – za // *Materialy Informatsiinoho ahentstva «LIGABiznesInform» (resurs portalu LIGA.net)*. 11.08.2022. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/kuleba-otvetil-sholtsu-na-voynu-putina-ubivat-edut-soldaty-rf-bolshinstvo-rossiyan-za> (date of access: 14.05.2023).
 36. Pecheniuk A. «Ditei vbyvav, shkoda ditei»: zek z PVK «Vahnera» na video

- ziznavsia u vbyvstvi 400 liudei u pidvali Bakhmuta // *Materialy Informatsiinoho ahentstva «UNIAN» (Ukrainskoho Nezalezhnoho Informatsiinoho Ahentstva Novyn)*. 17.04.2023. URL: <https://www.unian.ua/war/alzamat-uldarov-zek-z-pvk-vagnera-na-video-ziznavsya-u-vbivstvi-400-lyudey-u-pidvali-bahmuta-12222366.html> (date of access: 14.05.2023).
37. Vykradennia, tortury, vbyvstva. Chym vidomi v Chechni «kadyrivtsi», yaki voiuut v Ukraini? // *Materialy internet–vydanna «Radio Svoboda»*. 17.04.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-viyna-rosiya-kadyrivtsi/31805418.html> (date of access: 14.05.2023).
38. OHP zareiestruvav blyzko 80 tysiach potentsiinykh voiennykh zlochyniv – henprokuror Kostin // *Materialy internet–vydanna «Radio Svoboda»*. 19.04.2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ogp-80-tysyach-potencijnyh-vojennyh-zlochyniv/32370975.html> (date of access: 14.05.2023).
39. Bredikhina H. Yak demokratychnyi svit mozhe zupynyty yadernyi teroryzm Rosii // *Materialy Informatsiinoho ahentstva «UNIAN» (Ukrainskoho Nezalezhnoho Informatsiinoho Ahentstva Novyn)*. 31.01.2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/yak-demokratichniy-svit-mozhe-zupiniti-yaderniy-terorizm-rosiji-dumka-12128586.html> (date of access: 14.05.2023).
40. Denkovych Y. «Sluhy satany»: rosiyskiy sviashchennyk pryikhav do okupantiv i zaklykav vbyvaty ditei ta zhinok // *Materialy zahalnoukrainskoho saituv novyn «TSN.ua» (Televiziinoi sluzhby novyn, shcho vykhodyt na telekanali «1+1»)*. 08.02.2023. URL: <https://tsn.ua/ato/sluzhby-satani-rosiyskiy-svyaschennik-priyihav-do-okupantiv-i-zaklykav-vbivati-ditey-ta-zhinok-video-2260510.html> (date of access: 14.05.2023).
41. «Armii» Kadyrova i «kukhara Putina» stvoriuvalysia dlia prydushennia

- povstan u RF – HUR // *Materialy internet–vydannia «Ukrainska pravda»*. 15.11.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/11/15/7376446/> (date of access: 14.05.2023).
42. Kobzar Y. Kreml vyznav, shcho Putin osobysto pomyluvav zaverbovanykh «Vahnerom» zekiv // *Materialy Informatsiinoho ahentstva «UNIAN» (Ukrainskoho Nezalezhnoho Informatsiinoho Ahentstva Novyn)*. 27.01.2023. URL: <https://www.unian.ua/russianworld/putin-osobisto-pomiluvav-uv-yaznenih-dlya-verbuvannya-vagnerom-pyeskov-12124416.html> (date of access: 14.05.2023).
43. Friedman T. L. Vladimir Putin Is the World's Most Dangerous Fool // *The New York Times*. 09.05.2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/05/09/opinion/putin-ukraine-war.html> (date of access: 14.05.2023).
44. V aviakatastrofi hvyntokryla u Brovarakh zahynuv hlava MVS Denys Monastyrskyi // *Materialy hazety «Kyiv Post» v Internet–varianti*. 18.01.2023. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/11247> (date of access: 14.05.2023).
45. Bazovyi stsenarii rosiiskoho napadu na Ukrainu – zaity v Kyiv ta znyshchyty kerivnytstvo derzhavy – Mykhailo Podoliak // *Materialy ofitsiinoho internet–predstavnytstva Prezydenta Ukrainy*. 25.02.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/bazovij-scenarij-rosijskogo-napadu-na-ukrayinu-zajti-v-kiyiv-73157> (date of access: 14.05.2023).
46. Lepekha Y. Vahnerivtsi, shcho potrapyly do Kyieva, maly vbyty Zelenskoho ta uves uriad Ukrainy – Times // *Materialy veb–saitu «Suspilni Novyny» AT «Natsionalna suspilna teleradiokompaniia Ukrainy»*. 28.02.2022. URL: <https://suspilne.media/212057-vagnerivci-so-potrapili-do-kieva-mali-vbiti-zelenskogo-ta-uves-urad-ukraini-times/> (date of access: 14.05.2023).
47. *Pro Polozhennia pro Ofis Prezydenta Ukrainy*: Ukaz Prezydenta Ukrainy

vid 25.06.2019 r. № 436/2019. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text> (date of access:
14.05.2023).